

OTVORITEV SODNEGA LETA 2019 – 13.2.2019

Pozdravljeni, gospod predsednik Vrhovnega sodišča republike Slovenije mag. Damijan Florjančič, zahvaljujem se vam za vabilo na otvoritev sodnega leta. Dovolite, da v imenu OZS in vseh slovenskih odvetnic in odvetnikov nagovorim vse navzoče, zlasti vse predsednice in predsednike slovenskih sodišč, sodnice in sodnike, ter tudi cenjene goste, udeležence tega slovesnega dohodka, gospo ministrico, gospo predsednico Sodnega sveta in ostale visoke predstavnike stebrov pravosodja.

Otvoritev sodnega leta je vsako leto velik dogodek, ki predstavlja uverturo v simfonijo novega delovnega sodnega leta, v katerega smo vsi že močno vpeti. Vrhovno sodišče je v preteklem letu slavilo svojo 100. obletnico, Odvetniška zbornica pa tudi visoko 150. obletnico delovanja. Letos obhajamo 100. obletnico Ljubljanske Univerze in Pravne fakultete. Skupaj smo delili iste klopi, skupaj smo v istem čolnu. Prinašam pozdrave vseh slovenskih odvetnic in odvetnikov, ki ocenjujemo delo sodišč in aktivnosti Vrhovnega sodišča za dobro, v določenih segmentih relativno manj dobro, česar se dotikam v nadaljevanju. V vabilu na ta velik dogodek je bilo namreč **zapisano vprašanje, kako ocenjujemo delo sodišč in kje vidimo možnosti našega prispevka k boljšemu delovanju sodstva**. V Odvetniški etični kodeks smo pred davnimi desetletji zapisali, da odvetniki pri svojem delu varujemo ugled sodišč in je naša dolžnost, da krepimo zaupanje javnosti v njihovo delo. Odvetnik pa naj sodnim organom ne dopusti nespoštljivega ali drugače nepravilnega nastopanja teh organov niti proti sebi niti nasproti svoji stranki. Medsebojno spoštovanje je postulat medsebojnih odnosov, da vsi skupaj lažje veslamo v smeri dobro naoljenega delovanja pravosodnega sistema, ki je naš skupni cilj. Da odvetniki lahko izvršujemo svojo funkcijo in ustavni položaj v pravosodnem sistemu, branimo in zastopamo svoje stranke in zagotavljamo varstvo človekovih pravic in svoboščin.

Koliko transparence prenese kritika, da je ta še spoštljiva in konstruktivna? Katere kreposti bi nam morale biti vsem skupne, pa čeprav so videti staromodne? Radikalnost-temeljnost, vljudnost, potrpežljivost, skromnost ... ? Star protestantski rek pravi, da če ne »šimfaš«, je to čisto dovolj pohvale. Pa ne drži. Tudi glasno pohvaliti je treba. Med odvetniki je ugled sodstva ocenjen nižje kot zaupanje vanj. Bolj zaupamo njegovemu delovanju kot ugledu. Ugled sodstva temelji na neodvisnosti in samostojni zavesti ter ravnanju posameznega sodnika, v okviru zakona in večkrat zapostavljene, pozabljene zdrave pameti. Slovenski odvetniki smo na splošno s sodniki zadovoljni, kar pretežno z vsemi sodišči, manj smo zadovoljni s postopkovno zakonodajo, zlasti s pravnim postopkom in zadnjo novelo ter vedno zahtevnejšo uporabo procesnih pravil. Zadeve so tako kompleksne, da bi bilo nujno potrebno uvesti obvezno zastopanje po odvetnikih pred sodišči v vseh postopkih.

Vprašanje, ki se nam poraja pa je, ker posledice zaznavamo, koliko ste sodniki zadovoljni sami s seboj? Koliko se zavedate globokega pomena svojega poklica, ko tudi javno obračunavate drug z drugim, tekmujete med sabo na nedostojen način, lobirate pri strokovni javnosti za svoje interese in s tem držite ne ravno bleščeče ogledalo sebi, misleč, da ste oblečeni v najlepša oblačila, pa je kot v tisti pravljici, kjer je v resnici cesar gol. To močno zaznavamo. Spletno sporočilo Vrhovnega sodišča v zvezi z nespoštovanjem neprepričljivih sodb Evropskega sodišča za človekove pravice pa prav tako ne prispeva k zaupanju v sodstvo.

Še vedno prihaja do ne enotne sodne prakse, na primer kolega odvetnik je zbornico pred dnevi obvestil, da je prejel odločbo Vrhovnega sodišča, ki je pritrdila, da obravnavana odločba nasprotuje ustaljeni sodni praksi, vendar pa zadeva ni bila dovolj relevantna za obravnavo in aktiven poseg Vrhovnega sodišča. To zmanjšuje občutek pravne varnosti, ki je kvintesenca zaupanja. Kje je tu enakost pravic in kaj torej pomeni institut »enakosti sojenja«? Kakšna je enakost sojenja v zadevi, kjer se sodnik po letu dni proučevanja spisa spomni, da obstajajo razlogi za njegovo izločitev? Kje je tu postopkovna pravičnost? Projekt opevane postopkovne pravičnosti je sicer končan, a koliko manj formalističnega sojenja in več odprtega bo le-ta prinesel, saj moderne zgibanke, animacije, brošure in prijaznejši napisi, lepše brisače in pregledni zemljevidi lokacij ne odtehtajo človeškosti in stiska rok. Mi je zadnjič potožila kolegica odvetnica, ki se je po starem nenapisanem pravilu (ki ga ni v sodnem redu) pred narokom predstavila sodnici, ki jo je videla prvič, ji ponudila roko, pa je ta nejevoljno zamrmrala, da je kaj takega nedopustno in meji na koruptivnost ... Se sodniki bojite odvetnikov in zakaj? To vodi v nepotrebno borbenost in konfliktnost. Je negotovost na obeh straneh zaradi prevelikega formalizma odločitev, ki so prehitre, tudi s pomočjo procesne zakonodaje? Ali pa prepočasne, zaradi ovir v postopku, ki niso na odvetniški strani, pa je včasih odvetnik za njih kaznovan, zaradi napačnega sodniškega »refleksa«. Kolikokrat bi nam bilo vsem lažje, če bi imeli večji dostop do sodnikov in lahko sporočili nujne stvari brez pogosto zamudnega sodnega reda tudi izven uradnih ur, po telefonu, z elektronskimi sporočili, ter imeli dostop do sodnih spisov prav tako izven uradnih ur. Veliko ovir in vsakdanjih zapletov smo že poskušali rešiti z medsebojno komunikacijo, srečanji in izmenjavo stališč. Tudi glede različnih vročanij, zlasti v času sodnih počitnic in daljše odvetnikove odsotnosti iz pisarne.

Odvetniki smo se pred leti odločili za stalno poklicno izobraževanje, ki smo ga institucionalizirali z ustanovitvijo Odvetniške akademije, ki je skupaj z zbornico večkrat podala pobudo za skupna izobraževanja sodnikov in odvetnikov, na kar se je pozitivno odzvalo tako Vrhovno sodišče s svojo podporo kot tudi Sodniško društvo. Odvetniki zagovarjamo stališče, da moramo imeti enaka izobraževanja o istih vprašanih, saj to pomaga pri pravilnejšem sodniškem odločanju in pravilnejših odvetniških vlogah. Ker očitno ni več zanimanja za organizacijo vseslovenskega pravnega dogodka v Ljubljani, za kar smo si prizadevali v lanskih dveh letih (selitev in sprememba Pravniških dnevov iz Portoroža v Ljubljano), predlagamo, da pričnemo z organizacijo enodnevnega dogodka namenjenega izobraževanju vseh udeležencev pravosodja in druženju, tako sodnikov, odvetnikov kot državnih odvetnikov in tožilcev. Morda pripravimo pregled najbolj aktualnih in »žgočih« vprašanj ter izmenjamo stališča, precej sporna so npr. odmerjanja stroškov pri ex offo zastopanju. Pred kratkim je neka sodnica odvetnici ex offo zagovora očitala, da bi lahko bila malo bolj socialna pri prijavi stroškov (po vrednosti odvetniške točke iz leta 2003..). Samo z zgledno ažurno komunikacijo med nami bomo lahko premagali težave in razčistili dileme. Sodstvo mora biti neodvisno in samostojno, a ste to lahko le sodniki, osebe z osebnostjo, samostojni in neodvisni posamezniki z držo, velikodušnostjo, potrpežljivostjo in osebnim pogumom. Z odvetniki, državnimi odvetniki in tožilci vas veže skupna odgovornost za delovanje pravosodja, medsebojno razumevanje, spoštovanje, permanenten, konstruktiven, kulturni dialog in seveda isti cilj: čim boljše delovanje pravne države in varstvo človekovih pravic. Zato vsem podajamo roko, naj bo tako tudi v letu 2019! **Alenka Košorok Humar, podpredsednica Odvetniške zbornice Slovenije**